

OOSTPOST

SOERABAYASCHIE COURANT

Prijs der Inteckening.

Voor Soerabaya 24. — 12. — 2. —
 „ Java „ 30. — 15. — „
 „ Buitenz. „ 36. — 18. — „
 „ Europa „ 50. — „
 De OOSTPOST verschijnt dagelijks met uitzondering van den Zondag.

VRIJDAG 9 DECEMBER 1859.

Prijs der Advertentien.

De prijs der ADVERTENTIËN is 1. — voor elke letter TIENT WOORDEN, behalve het regel.
 Advertentien met groote letter befalen dubbel.
 Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.
 Voor doorlopende annonces kunnen schikkingen worden getroffen.

ADVERTENTIËN.

(Voor het land.) Op Maandag den 12den dezer, des morgens ten 9 ure, zal te Pasoeroean, in den dalem van den Regent aldaar, worden heruitbesteed de levering van voeding aan de gevangenen in die residentie voor het jaar 1860, en van olie tot verlichting der gevangenis.

SOERABAYA, De Resident van Soerabaya, 9 December 1859. (1603) VAN DER WIJCK.

POSTRANTOOR

Op den 14 dezer, des namiddags ten een uur, zullen Brievenpakketten worden gesloten voor Macassar, Badjoa en de Molukkes.

SOERABAYA, De Postkommis, 8 December 1859. (1599) C. WELTER.

VERTREK VAN DE LAND-MAIL.

VAN SOERABAYA.
 Gedurende het jaar 1859.
 In de maand December op den 19den.
 des namiddags te vier ure.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Vrijdag den 9den December 1859.
 Bij den heer Leeleman, in de stad van diverse commissie goederen en 's avonds in het lokaal van den Schouwburg van boekwerken van den heer J. S. van Coevorden. (1550)

Op Maandag den 12den December 1859.
 Bij den pachter der pandjeshuizen The Tian Sioe te Pasarbesaar van onuitgeloste pandgoederen.

Op Dingsdag den 13den December 1859.
 Bij den heer D. D. van Boeckholtz in de Chin' kamp van diverse commissie goederen.

Op Woensdag den 14den December 1859.
 Bij de heeren Curtis en Dormaer aan de Kalimaas van houtwerken en diverse goederen.

Op Donderdag den 15den December 1859.
 Bij den heer J. F. Neijman op het Rustenburgerpad van meubelaire goederen enz.

Op Vrijdag den 16den December 1859.
 Bij de heeren B. J. van Eck en Co. in de kampoong Bandaran aan de Kalimaas van cc. 1500 stuks balken. (1590)

EDEL EN ADEL,

(Vervolg.)

Door een van die zonderlinge nukken van den wind, niet buitengewoon in die landstreek, was, sedert het vertrek der heeren de Castillac, de duin in stede van terrein te winnen naar de zee teruggekeerd. De toegangen tot het kasteel waren weder gemakkelijker geworden, en door middel van eenen houten trap, welke Marc had geplaatst, kon Valerie met gemak uit hare gevangenis komen. De wandeling echter op den oneffen grond, beviel haar niet; liever genoot zij de open lucht op het terras boven op den ouden toren. Van daar, gezeten op een steen en met een boek of haar naaiwerk bij zich, overzag zij een uitgestrekt landschap. Aan de eene zijde strekten zich de kale, naakte duinen uit, die ontzettende zandgolven, welke door den wind in beweging werden gebragt even als de baren der zee; achter deze zag men het zeestrand, hetwelk bij hoog water door de golven van den Oceaan werd bespoeld. Aan de andere zijde strekte zich het onafzienbare land, in al zijne ellende, uit, — voor het oog geene andere afwisseling aanbiedende dan regenplassen, of armzalige kudden, welke te vergeefs eenig groen opzochten; somtijds hoorde men het eentoonig geluid der herders, gehuld in hunne dikke mantels en op hooge stelten voortlopende. Deze droevige en stomme natuurs

GEBOORTEN.

Voorspoedig bevallen van eenen ZOON, J. E. IJNDER, Binkhuizen, 5 December 1859. (1602)

BOEKEN VENDUTIE

Op Vrijdag den 9den December 1859.
 In het Comediegehuw alhier, des avonds ten 8 ure. (1531)

VENDUTIE.

Op Dingsdag den 13den December, aanstaande,
 D. D. VAN BOECKHOLTZ.
 Van DIVERSE COMMISSIE GOEDEREN. (1604)

VENDUTIE

Op Woensdag 14 dezer.
 Van BALKJES en KROMHOUTEN bij kleine partijen afbraak, gedeeltelijk BRUIKBAAR, gedeeltelijk voor BRANDHOUT; SPIJKERS in soorten bij kleine hoeveelheden en wat er verder zal worden voorgebragt.

SOERABAYA, bij CURTIS & DORMAER. 7 December 1859. (1592)

DE HOUT-VENDUTIE

die geënonceerd was tegen den 30sten November is uitgesteld en zal alsnu plaats hebben.

OP VRIJDAG DEN 16DEN DECEMBER A. S.
 op de stapelplaats achter de Kampong Bandaran. (1524) B. J. VAN ECK & CO.

VENDUTIE WEGENS VERTREK

bij den Heer
 J. S. VAN COEVORDEN,
 TE GENTENG.
 Op Dingsdag en Woensdag den 20 en 21sten December 1859.

Van eenen netten en wel geconserveerden inboedel, bestaande in: Ledikanten, Banken, Stoelen, Tafels, Kasten, Mahoniehouten buffet met marmer blad, eene bijzonder doelmatig ingerigte Koopmans schrijftafel, Lampen in soorten, Spiegels, Schilderijen, Étagères met voorwerpen, Pendules, Thee- en Eetserviezen, waaronder een van zeer fraai wit por-

celin met gouden randen, compleet voor 36, personen met waarlooze stukken; Tafel-zilver en een in Europa vervaardigd Zilver theeservies met Kristallen bijbehooren, eene Prachtsabel Turksch model, Kristal, Glas- en Aardewerk, koperen en ijzeren Keukengereedschappen en Gebakvormen.

Voorts een Vis-à-Vis, eene zeer ruime Palanquin, Javaansche en Makassaarsche Wagenpaarden, Tuigen, diverse Toestellen, gereedschappen en preparaten voor Galvanoplastiek, Vergulden en Verzilveren; eene uitmuntende Stereoscoop met 50 glazen en platen, eene fraaije collectie Bloemen in potten enz. (1573)

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

STOOMGELEGENHEID.

Naar BATAVIA via SAMARANG.
 Gedurende de maand December, zal elke Zondag zijnde den 4^{den}, 11^{den}, 18^{den} en 25sten een der stoomschepen van den ondergeteekende naar bovengenoemde plaatsen vertrekken.

(1546) W. CORES DE VRIES.

HET STOOMSCHIP PALEMBANG.

KAPITEIN W. KULLER.
 Vertrekt naar BATAVIA via SAMARANG, op Zondag den 11den December. Adres bij
 (1577) W. CORES DE VRIES.

HET STOOMSCHIP AMBON,

Kapt. VOGEL,
 vertrekt via MACASSAR, TIMOR KOEPANG, DELHI naar de MOLUKKOS op den 15den a. s. (1593) W. CORES DE VRIES.

HET VERTREK DER STOOMBOOT OENARANG,

KAPITEIN S. VAN HULSTIJN,
 gedurende deze maand is bepaald als volgt:
 Van BATAVIA naar SAMARANG en SOERABAYA 4 en 18.
 „ SAMARANG „ SOERABAYA..... 7 „ 21.
 „ SOERABAYA „ SAMARANG en BATAVIA... 11 „ 25.
 „ SAMARANG „ BATAVIA..... 13 „ 27.
 Informatien te bekomen bij
 De Agenten,
 (1547) ADAM & CO.

stemde overeen met de gedachten van de jonge, afgezonderde dame, en dit uitzigt had zij misschien niet willen ruilen voor de prachtige natuurs van een rijk en bevolkt gewest.

Kens op een dag, het zal omstreeks zes maanden na het vertrek harer broeders geweest zijn, zat Valerie zoo als gewoonlijk op het terras van den toren, toen zij op den trap het geluid van voetstappen meende te hooren; het kon niemand anders zijn dan Marc, en een oogenblik geleden had zij hem met zijne kudde op het land gezien; sedert verscheidene jaren ontving men geene bezoeken meer te Castillac.

— Groote God! lispelde zij bevende, zou een mijner broeders een ongeluk zijn overkomen!... men zegt, dat een dusdanig geluid zich in den toren doet hooren, wanneer iemand onzer familie door eenig ongeluk wordt getroffen!

Weldra hoorde men de vermolmden treden van den trap onder de voeten van iemand, die naar boven klom, kraken. Een geest, eene verschijning kon niet aldus loopen; de angst van het jonge meisje nam eene andere wending. Zij rigtte zich schielijk op en zocht met de oogen naar een middel tot verdediging. Op hetzelfde oogenblik verscheen eene menschelijke gedaante boven aan den trap en een schoon jongman, volgens de mode van dien tijd rijk gekleed, sprong op het plat.

— Valerie! mijne waarde nicht! riep hij met onstu-

migheid.

Het jonge meisje bevond zich eensklaps in de tegenwoordigheid van Paul Robin. Blozende trad zij achteruit.

— Mijnheer Paul! zeide zij op hare beurt, met een verlegen voorkomen, ik was verre van te verwachten.....

— Ach, nicht! hernam de bezoeker, een weinig uit het veld geslagen door de koele ontvangst, zijt gij boos dat ik zoolang verzuimd heb aan u te denken?— Het is echter mijne schuld niet; vader was zeer ontevreden over de ontvangst, welke ons bij ons laatste bezoek is te beurt gevallen, alsook over de wijze waarop gij zijne aanbiedingen hebt afgewezen; hij zeide dat gedurende dertig jaren al zijne pogingen tot schikking, en al zijne toenaderingen door uwe familie waren afgewezen; hij vooronderstelt op zijne beurt te mogen afwachten dat men bij hem zal komen. Ik kan deze regmatige trotsch van mijnen vader niet afkeuren, echter deel ik dezelve niet; zou er in de wereld eene rede kunnen bestaan, die mij verhinderde om mijne bekoorlijke nicht, mijne speelgenoot, te beminnen?— Zij, zoo goed, zoo schoon!— Wat hare broeders aangaat, die ik nooit gezien heb, en die men zegt zoo trotsch te zijn, ik ben zeker dat wanneer men mij vergund had om hen te bezoeken, wanneer ik hun met opregtheid de hand had toegestoken, zeggende: „ik ben uw neef en bereid om u als zoodanig met mijn geheele ziel te beminnen,”

VERTREKKENDE PERSONEN.

J. A. STOK & FAMILIE.

(1595)

LOGEMENT

TE

PASOEROEAN.

De ondergeteekende heeft de eer ter kennis te brengen van het geachte publiek dat hij op heden het zoo gunstig bekende **LOGEMENT** van den Heer DUTRIEUX, heeft overgenomen. Hij neemt deze gelegenheid te baat om zich in de gunst van het geëerde publiek aan te bevelen, belovende van zijnen kant eene prompte en Civiele bediening en alles in het werk te stellen om zijne *Logés* het verblijf ter dezer plaatse aangenaam te maken. Heeren gezagvoerders van schepen, kunnen even als vroeger op aanvraag en in den kortst mogelijken tijd van al het noodige voorzien worden.

PASOEROEAN,

THOS. BOOTH.

1 December 1859.

(1598)

De ondergeteekenden binnen kort *Soerabaya* verlatende, verzoeken hunne debiteuren en crediteuren binnen den tijd van twintig dagen hunne schulden te betalen en rekeningen in te zenden.

Na dien tijd zal het moeilijk zijn die uitstaande zaken te regelen.

ISMAIL BIN HASIM SOERATIE.

(1597)

DJOESOP BIN HASIM SOERATIE.

WAGENVERHUURDERIJ.

Aan de brug van *Pedjagallan*, nabij de *Passarbesar*. (1594)

STEMPELERS

VAN

LE ROY & CO.

De ondergeteekenden leveren hun postpapier met naam of initialen gestempeld, tegen denzelfden prijs als het ongestempelde.

Voor de zoo algemeen gewilde *hoogdruk*-visitekaartjes rekenen zij niet meer als voor gewone druk. (1591)

EEN HUIS aan den *Simpangsch* weg, huurprijs *f* 180.— 's maands, te bevragen bij de uitgevers dezer *Courant*. (1596)

PER MAIL ONTVANGEN.

ALMANAKKEN VOOR 1860.

ALMANACH COMIQUE..... *f* 1.50
IDEM PROPHÉTIQUE..... *f* 1.50
IDEM DU MAGASIN PITTORESQUE... 1.—
IDEM D'ILLUSTRATIONS MODERNES. 2.—

(1605)

LE ROY & CO.

WORDT TE KOOP GEVRAAGD.

Een goed, sterk rijpaard. Adres bij

SCHIMMELPENNING & CO.

(1601)

dat zij mij aldan de hunne met niet minder opregtheid hadden aangeboden.

— Ach, mijnheer Paul! antwoordde Valérie droevig, uw hoop zou bedrogen geweest zijn.

— Werkelijk?— Welnu, zoo veel te erger voor hen, nicht! Maar om tot ons onderwerp terug te komen:— Mijn vader dan was zeer verbolgen en had mij verboden om mij voortaan te bemoeien met hetgeen te *Castillac* gebeurde. Mijne toegenegenheid voor u kenneude, Valérie! en er niet aan twijfelende dat ik openlijk of in het geheim zijn verbod zou schenden, heeft hij mij naar *Holland*, bij een van zijne correspondenten, met wien hij vele zaken afhandelen had, gezonden. Men heeft mij zoolang mogelijk in dat land gehouden; eindelijk werd ik weder teruggeroepen, en onmiddellijk na mijn terugkeer te *Bordeaux*, heb ik inlichtingen omtrent u ingewonnen. Ik vernam alstoen dat uwe twee broeders dienst hadden genomen, en dat gij alleen in dezen eenzamen toren waart achtergebleven. Op deze tijding werd ik half waanzinnig; ik schreef een briefje aan mijnen vader, die op een zijner buitenverblijven is, sprong op mijn beste paard, en in galop heb ik de acht mijlen afstand tusschen *Bordeaux* en hier afgelegd. Mijn paard heb ik in het herbergje, beneden aan den weg, laten staan. Ik ben tot hier te voet gekomen, en niemand vindende om mij santedienen, heb ik dat zelf gedaan.

WORDT TE KOOP GEVRAAGD.

EEN SUIKERMOLEN COMPLEET

TWEE CENTRIFUGES.

Zij die bovenstaande machineriën in voorraad mogten hebben, of wel binnen kort uit *Europa* te wachten zijn en tot verkoop genegen, gelieven aan ondergeteekenden, te *Batavia* of alhier, daarvan kennis te geven onder opgave van dimensien, fabrikanten en prijs.

SOERABAYA,

SCHIMMELPENNING & CO.

9 December 1859.

(1600)

VOOR LEESGEZELSCHAPPEN en LEESBIBLIOTHEKEN.

Hollandsche en Fransche Romanlectuur.

De voornaamste nieuwe romanlectuur wordt ons door onze correspondenten steeds onmiddellijk toegezonden, en bieden wij, om den leeslust te bevorderen, die met geringe verhooging boven *Europeschen* prijs aan, behalve dat wij bij eene bestelling van eenig aantal voor contante betaling daarop nog een rabat toestaan.

(1565)

LE ROY & CO.

HOLLOWAY'S PILLEN.

Dit wonderbaar geneesmiddel zoo algemeen bekend in *Holland* wordt thans met het beste en gelukkigste gevolg in *Java* gebruikt. Gelukkiglyk zijn deze Pillen in de hospitalen ingevoerd geworden en hebben dezelve wonderbare genezingen bewerkstelligd in gevallen die men als hopeloos beschouwd. Voor *Lever* en *Maag* ongesteldheden zijn ze een zeker geneesmiddel, en de ontstekende galachtige krankheden, zoo gemeen in heete luchtstreken, de ongeregelde heden van het lichaamsgestel voortvloeyende uit gebrek aan verkracht, ten gevolge der kwynning welke altyd meer of min uit eene langdurige hitte ontstaat, kunnen nimmer zoo volkomen genezen worden als door *Holloway's Pillen*. Dezelve hergeven aan *maag*, *lever* en *nieren*, wanneer de een of ander dezer organen ongesteld is, eene gezonde actie. (1580)

De ondergeteekenden hebben rechtstreeks van Professor *Holloway* ontvangen een nieuw factuur zijner medicijnen, die doorlopend ten hundert verkrijgbaar zijn in dozen en in potten van *f* 1.—, van *f* 3.—, en van *f* 5.— elk, naar gelang van derzelver grootte.

LE ROY & CO.

Heden ochtend te 10 ure kwamen de brieven-pakketten der laatste mail hier ter stede aan, en haasten wij ons daarvan onzen lezers al dadelijk aantebieden de voornaamste

MAIL-BERICHTEN.

NEDERLAND.

Berigten betreffende het Oost-Indische Leger enz.

Z. M. heeft betreffende de officieren van het Oost-Ind. leger, de volgende belangrijke besluiten genomen:

Wij WILLEM III, ENZ.

Gezien Onze kabinetsbeschikking van den 29sten December 1857 lit. A, 17, bij welke magtiging is verleend om de tractementen der in de formatie van het leger in *Nederlandsch Indie* begrepen kolonels der infanterie te verhoogen met *f* 2400 en alzoo te brengen op *f* 10,200 's jaars;

Gezien Ons besluit van den 3den Julij 1858, n°. 85, bij hetwelk de tractementen, verbonden aan de rangen van 1sten

Welnu, nicht Valérie! ben ik u welkom?—

Paul Robin drukte zich uit met eene rondheid, met eene eenvoudigheid en opregtheid welke onwederstaanbaar waren. Bovendien was hij, zooals wij reeds gezegd hebben, een aangenaam cavalier, waarvan de fluweelen rok, een geborduurd vest en de gepoederde paruk het goed voorkomen nog vermeerderden. Zijn zacht en glimlachend gelaat had niets van de stootende trotscheheid, welke die van zijne adellijke neven uitdrukte, ook droeg hij geen degen, die de edellieden van zijn tijd en land zoo schaansteloos deed zijn. Daarentegen was hij zoo natuurlijk wellevend, zoo vrij in zijne daden en woorden, dat men onmiddellijk eene levendige sympathie voor hem moest gevoelen. Valérie had zich, gedurende het verhaal van Paul Robin, langzamerhand van hare ontroering hersteld, en zeide met bedaardheid:

— Zoudt gij mij niet welkom zijn, mijn neef? en waarom niet, bid ik u! Ik zoude echter gaarne willen weten met welk doel gij een zoo grooten haast maaktet, om hier te komen.

— Mijn doel?— een mooie vraag!— Ik kom u halen, lieve nicht! ik wil u naar *Bordeaux*, bij mijnen vader brengen, waar gij zult ontvangen worden als eene koningin. Gij kunt niet langer in deze verschrikkelijke plaats vertoeven. Goede God! welk eene verandering, sedert ons laatste bezoek! Het is waar, toen reeds had

en 2de luitenant bij het leger in *Nederlandsch Indie*, zijn verhoogd met *f* 240 en alzoo gebragt, bij den generaal staf en de daarmede in betaling gelijkstaande wapens en diensten respectievelijk op *f* 2250 en *f* 1950; en bij den plaatselijken staf en het wapen der infanterie respectievelijk op *f* 2100 en *f* 1860 's jaars;

Op de voordragt van Onzen minister van staat, minister van kolonien, van den 15den October 1859, lit. O. 4.

Hebben besloten en besluiten:

Eenig artikel. Met verhooging der tractementen van: de kolonels bij den generaal staf, het corps der genie en sapeurs, de wapens der artillerie en cavallerie, de militaire intendant en de geneeskundige dienst, met *f* 600 ieder; alle luitenant-kolonels en majoor, met *f* 488 ieder; en alle kapiteins met *f* 360 ieder;

het jaarlijksch bedrag der tractementen van de hoofd- en verdere officieren bij het leger in *Nederlandsch Indie* te rekenen van 1° Januarij 1860 vast te stellen als volgt:

Generale staf, genie en sapeurs, artillerie, cavallerie, militaire intendant, geneeskundige dienst: Kolonel *f* 10,800; luitenant-kolonel *f* 7,380; majoor *f* 5,880; kapitein *f* 4,200; 1ste luitenant *f* 2,250; 2de luitenant *f* 1,950.

Infanterie, plaatselijke staf, litaal- of kwartiermeester: Kolonel *f* 10,200; luitenant-kolonel *f* 6,780; majoor *f* 5,588; kapitein *f* 3,600; 1ste luitenant *f* 2,100; 2de luitenant *f* 1,860.

NB. De besluiten betreffende verloftractementen en pensioenfonds, waarvan in ons NADER TELEGRAM werd gewag gemaakt, worden in ons nummer van morgen opgenomen.

Z. M. heeft bepaald dat het jaarlijksch bedrag der, van en met, 1° Januarij 1860 toe te kennen koloniale gagementen aan sergeanten en fouriers, aan korporaals en soldaten en aan militaire personen, wier betrekkingen aan de voormelde klassen van militairen zijn gelijk gesteld, met wijziging in zoover van art. 1 van het reglement op koloniale militaire pensioenen en gagementen, wordt vastgesteld, respectievelijk op *f* 216.— *f* 180.— en *f* 144.— 's jaars per hoofd,

Den 20sten dezer is van *Rotterdam* naar *Hellevoetsluis* vertrokken met het schip *Catharina Maria*, kapt. van der Tak, het vroeger aangekondigde detachement militairen sterk 125 man, om onder bevel van den kapitein der artillerie F. de Charon de St. Germain, naar O. Ind. te vertrekken.

— Den 30sten dezer zal van *Harderwijk* vertrekken en overgaan aan boord van het schip *Graafstroom*, gezagvoerder G. H. Ruhaak, liggende op stroom voor *Rotterdam*, bestemd naar *Oost-Indie*, een detachement sterk 150 onderofficieren en manschappen, onder bevel van den van verlof terugkeerenden luitenant-kolonel der O.-I. infanterie J. H. Crena; medegeleiders de 2de luit. der inf. F. de Lannoy, de 2de luit. der artillerie S. P. van Kalk, benevens de officier van gezondheid 3de kl. J. de Koningh.

Wijders zal den 6den November aanstaande van *Harderwijk* vertrekken, en overgaan aan boord van het schip *Japon*, gezagvoerder J. H. Lammerts van Bueren, liggende op stroom voor *Rotterdam*, bestemd naar de *Oost-Indien*, een detachement, sterk 160 onderofficieren en manschappen, onder bevel van den van verlof terugkeerenden luit. kolonel der inf. W. E. Kroese, medegeleiders de 2de luitenant der inf. E. Heck en de 2de luit. der genie en sapeurs C. Krabbe benevens de officier van gezondheid 3de kl. A. Ledeboer en den apotheker 3de kl. A. J. H. Krieven.

— Het thans te *Harderwijk* liggend garnizoen, bestemd voor *Oost- en West-Indie*, aangenomen sinds primo September laatstleden, bedraagt 594 man. Hiervan zijn te *Hamburg* 5, door den heer Ros 23, zijnde Belgen, en te *Bieberich* aangeworven 483. Van de *Hollandsche* regimenten zijn overgekomen 49 en hier te lande 34 aangeworven. In den avond van 11 dezer arriveerde aldaar nog een transport *Zwitsers* sterk 24 man.

— Naar men verneemt, zal een gedeelte van het koloniaal werfdepot naar den *Helder* verplaatst worden, ten einde militairen van daar ingescheept worden naar *Oost-Indie*. Deze verplaatsing is een gevolg van gebrek aan localiteit bij het dagelijks vermeerderen van recruten voor het *Indisch* leger. De troepen zullen gehuisvest worden in den lichttoeren der kazematten van het fort *Kijkduin* aan den *Helder*, die tot huisvesting van 400 man wordt ingerigt.

— Een detachement mariniers van 54 onderofficieren en manschappen is bestemd om een gedeelte uit te maken van het detachement mariniers, sterk 118 onderofficieren en manschappen, allen geoeffende scherpschutters van getrokken wapenen voorzien, om onder het bevel van den kapitein der mariniers L. F. Kemper aan boord van Zr. Ms. korvet *Jw-*

het zand het dorp overdekt, en de boeren verjaagd, maar de toegangen tot het kasteel waren ten minste nog open. Ik dacht den hals te breken bij het opklimmen van dien afschuwelijken trap. Er is geen tijd te verliezen; gij moet met mij gaan, zelfs van daag nog!

— Wat, hernam Valérie met een spottende glimlach, is dit de reden van uwe zoo haastige reis?— Gij wilt mij dus op uw paard medenemen, even als de koning *Gaiferos* eertijds de schoone *Mélisander* ontvoerde!

— Wel, men moet u wel behandelen als de betoo-verde prinsessen, dewijl gij, even als zij, in een ouden toren zijt opgesloten. Ik geloof echter, vervolgde Paul met een weinig verlegenheid, dat ik eene zothed heb begaan; ik moest bedacht hebben dat, niettegenstaande onze bloedverwantschap, gij mij zoo gemakkelijk niet zoudt volgen; ik moest eerst mijn vader geraadpleegd hebben, hij is uw oom en hij zou, volgens de gewoonte van *Bordeaux*, uw voogd zijn, wanneer niet uwe broeders de wet miskend hadden. Doch in hunne afwezigheid, herneemt hij zijne regten om u te beschermen, en gij kunt niet weigeren om bij hem te komen wonen. Bovendien, hij heeft u lief! In uwe jeugd waart gij hem altijd zoo dierbaar! Ach, Valérie! hoe dikwijls heb ik hem den wensch hooren uiten, om eene dochter te bezitten zooals gij zijt! En ik, van mijne zijde....

Hij bedwong zich en looede een diepen zucht.

(Wordt vervolgd.)

o te embarkeren en met dien bodem naar Oost-Indiën vervoerd te worden, ten einde aldaar bij maritime expeditiën gebruikt te worden. Het voornemen schijnt te bestaan om voor het vervolg op uitgebreide schaal zoodanig gebruik van dat corps te maken.

ALGEMEEN OVERZICHT.

ROTTERDAM, 9 October.

Keizer Napoleon heeft den 12den dezer, komende van Biarritz, te Bordeaux eene audientie gegeven. In zijn antwoord op eene aanspraak van den aartsbisschop drukte de keizer de stellige hoop uit, dat een nieuw tijdvak van roem en bloei voor de kerk zal aanbreken, en dat de overtuiging algemeen zal worden dat het wereldlijk gezag des Pausen geenszins onbestaanbaar is met de vrijheid en onafhankelijkheid van Italië. Van de regering, die reeds eenmaal den Paus op zijnen zetel teruggebragt had, was niet te verwachten dat zij hem een anderen dan goeden en welgemeenden raad zou geven. De regering zag intusschen niet zonder ongerustheid het tijdstip te gemoet, waarop hare troepen Rome zouden verlaten, een tijdstip hetwelk niet meer ver verwijderd kon zijn, daar Europa eene onbepaalde verlenging van het verblijf dier troepen niet kon gedoogen. Wat zou na derzelve aftocht het deel van Rome zijn: regeringloosheid, omwenteling of vrede? Waar het de beantwoording eener zoo hoogst gewichtige vraag gold, behoorde men alle hartstogtelijkheid buiten het spel te laten, maar veel eer met kalmte naar de waarheid te zoeken en God te bidden dat hij aan volken en vorsten het juiste inzicht omtrent hunne regten en plichten moge schenken.

Het loopt in het oog, dat in dit antwoord eene dringende aanmaning aan het Pauselijk gouvernement ligt opgesloten, om ten spoedigste tot hervormingen over te gaan. En zoo iemand nog had kunnen betwijfelen, of dit wel de ware strekking van het keizerlijk antwoord was, volgde onmiddellijk daarop een betoog van den half officieelen *Constitutionnel*, dat men een onderscheid moet maken tusschen den Paus als geestelijk hoofd van de kerk en als wereldlijk vorst en dat hij in laatstgemelde eigenschap het Europeesch regt moet eerbiedigen, hetwelk als beginsel stelt, dat aangelegenheden die de rust van Europa kunnen verstoren op een congres geregeld moeten worden. Een en ander is het sein geweest tot een stroom van bisschoppelijke mandementen betreffende de gebeurtenissen in de Romagna, allen strekkende tot verdediging van de onschendbaarheid van het Pauselijk gebied. Onder deze mandementen onderscheiden die van de Fransche bisschoppen zich niet zelden door hevigheid van taal, hetgeen ten gevolge gehad heeft, dat de Fransche regering de opname van die stukken in de dagbladen heeft verboden. Weinig minder hevig is een mandement des aartsbischops van Mechelen, die tevens openbare gebeden heeft uitgeschreven voor het wettig gezag des Pausen in het afvallige gedeelte van den Kerkelijken Staat. Ook de aartsbisschop van Weenen heeft eene circulaire in dien zin tot de geestelijken van zijn bisdom gerigt. De Sardijnische gezant, die zijne paspoorten gekregen had, heeft Rome verlaten. Na zijne vertrek hebben meer dan 10,000 personen hunne visite-karten aan zijn hotel achtergelaten; eene demonstratie die een diepen indruk op de Romeinsche regering gemaakt heeft en genoegzaam bewijst, hoe het in den Kerkelijken Staat gaan zal wanneer Frankrijk aan zijne bedreiging gevolg mogt geven en zijne troepen uit Rome terug ontbieden.

Het groote nieuws van den dag is, dat het vredestractaat tusschen Frankrijk en Oostenrijk eindelijk te Zurich is tot stand gekomen. De inhoud is nog niet officieel bekend, doch moet de strekking, volgens doorgaans goed onderrigte dagbladen op het volgende nederkomen. Het tractaat is de formele ratificatie der preliminairen van Villafranca. Oostenrijk staat Lombardije aan Frankrijk af, welke mogendheid dat land weder aan Sardinië overdraagt; Mantua en Peschiera blijven echter aan Oostenrijk toebehooren. De in Lombardije verkregen pensioenen, worden door Sardinië betaald, dat aan Oostenrijk 40 millioen fr. uitkeert en $\frac{3}{4}$ van de schuld der Monte Lombardo overneemt, in het geheel 250 mill. fr. De contracterende mogendheden, overtuigd dat het gezag des Pausen slechts bereikt kan worden door het invoeren van hervormingen, die aan de behoefte des volks beantwoorden en wier noodzakelijkheid de Paus zelf reeds erkend heeft, zullen hare pogingen vereenigen om tot administrative hervormingen in den Kerkelijken Staat te geraken. De bestaande bepalingen, die het grondgebied der onafhankelijke staten van Italië regelen, welke geen deel aan den oorlog genomen hebben, zullen slechts veranderd kunnen worden met medewerking der Europeesche mogendheden, die aan de vorming dier staten deelgenomen en de regten der souverainen van Toskane, Parma en Modena verzekerd hebben. Venetië blijft onder de Oostenrijksche heerschappij en deelt in alle regten en verplichtingen der Italiaansche confederatie. Er wordt eene algemeene amnestie gawaarborgd. Men voegt er bij, dat in het tractaat de zinsnede voorkomt, dat Frankrijk de herstelling der verdrevene vorsten in hantestaten door alle middelen, behalve door geweld van wapenen zal begunstigen.

Eindelijk moet in het tractaat nog voorkomen, dat de groote mogendheden zullen worden uitgenoodigd, om de Italiaansche aangelegenheid op een congres definitief te regelen.

Of dit congres bijeen zal komen, daarover is men het nog tamelijk oneens. De meeste Engelsche dagbladen blijven volhouden, dat er nog vele bezwaren moeten uit den weg geruimd worden, voor het congres vergaderd. De *Morning Post* zeide dezer dagen: geen waarborg, (dat de Italianen niet gedwongen zullen worden), geen congres; waarop de Parijsche *Patrie* zeer eenvoudig antwoordt: geen congres geen waarborg.

Afgescheiden van de zaak van het congres, wordt van meer dan ééne zijde beweerd, dat ook Oostenrijk afgezien heeft van het denkbeeld, om gewapenderhand het herstel der Midden-Italiaansche souverainen door te drijven. Evenwel moet keizer Napoleon aan eene deputatie uit Toskane gezegd hebben, dat de inlijving van Toskane bij Sardinië onmogelijk was en dat het voor eerstgenoemden staat best ware, zoo Ferdinand de IV maar als vorst wierd hersteld. Te Parijs wordt vrij algemeen aangenomen, dat Oostenrijk en Frankrijk overeengekomen zijn, om den groothertog van Toskane te herstellen, een deel van Parma aan Sardinië te geven en het overige aan den jongen hertog van Parma; prins Robert, wiens gebied, voor het verlies van een gedeelte

van zijn land, door dat van Modena vergroot zou worden. Beiden zouden echter alvorens eene liberale constitutie moeten oetrojeren.

Bij wijze van gerucht wordt verzekerd, dat de Fransche gezant te Rome er in geslaagd is den Paus tot hervormingen te bewegen en dat de Romagna een afzonderlijk wereldlijk bestuur zal krijgen, onder toezigt van een kardinaal-legaat.

Het vermoeden van den kolonel Anviti door het graauw te Parma, heeft veel sensatie gemaakt. Men beschuldigt het voorloopig bestuur aldus van in deze zaak zwak te zijn geweest. Dit bestuur heeft ook daags na den moord eene proclamatie in het officieele orgaan uitgevaardigd, waaraan men eene zijdelingsche strekking verwijt, om den moord wel niet te regtvaardigen, maar toch min of meer te vergoelijken. Intusschen heeft men later toch de tijding ontvangen, dat de dictator Farini, die zich, tijdens deze betreurenswaardige gebeurtenis voorviel, elders bevond, een aantal personen, verdacht van medeplichtigheid aan den moord in hechtenis heeft laten nemen en dat de moordenaren naar al de gestrengheid der wet behandeld zullen worden. Men is door dit voorval ook meer en meer tot de overtuiging gekomen, dat het hoog tijd is om aan den interimistischen staat van zaken in Italië een einde te maken en er is meer dan ooit sprake, om den prins de Carignan tot regent van Centraal Italië te benoemen. Overigens beginnen zich in de Midden-Italiaansche staten verschijnselen van reactionnairen aard te openbaren.

In de zitting der Spaansche kamer van afgevaardigden van den 11den dezer, heeft de maarschalk O'Donnell, de minister van oorlog en voorzitter van den ministerraad, verklaard dat Spanje aan Marocco zonder verder uitstel den oorlog zou aandoen, tenzij de Marocchaansche regering binnen den haar gestelden termijn, welke met den 15den dezer zou eindigen, de eischen van het Spaansche gouvernement inwilligde. Volgens de laatste tijdingen uit Madrid, moet het antwoord van Marocco ongunstig uitgevallen zijn, en men verwacht dus dat de oorlog tusschen Spanje en Marocco weldra een aanvang zal nemen.

Den 23 dezer zullen de keizer van Rusland en de Prins-regent van Pruisen te Breslau eene conferentie houden. Men vermoedt, dat beide vorsten zich daarin met elkander over hunne verdere staatkunde ten opzichte van de Italiaansche kwestie zullen verstaan.

De Duitse beweging vindt meer en meer aanhangers, wat ook door onderscheidene regeringen gedaan wordt, om haar te smoren. Naar men verneemt, heeft eene der Duitse regeringen onlangs te Kassel stappen gedaan, om de Keurhessische regering te bewegen zelve het initiatief te nemen tot herstelling der constitutie van 1831, al ware het dan ook met eenige door de kamers goed te keuren wijzigingen. Men voegt er bij, dat dit voorstel niet geheel van de hand gewezen is, en dat het voor den bondsdag gebracht zal worden.

Dezer dagen is door onderscheidene regeringen in de Duitse bondsvergadering het voorstel gedaan tot eene herziening der militaire bondsorganisatie.

De Pruisische kamers, wier bijeenkomst men in de maand November te gemoet zag, zullen hoogstwaarschijnlijk niet eer dan omstreeks de helft der maand Januarij bijeenkomen. Men gelooft dat de regering spoedig na de opening andermaal een ontwerp zal indienen op het burgerlijk huwelijk, en wel met eenige wijzigingen.

Volgens berichten uit Christinia verwacht men, dat dit jaar op nieuw het voorstel in de *Storting* of landdag zal worden gedaan, tot het jaarlijksch bijeenkomen van dat ligchaam, een voorstel dat reeds in de twee laatste zittingen was aangenomen, doch door den koning met het *velo* beantwoord werd, hem bij de constitutie toegekend. Daar echter dit *velo* geen absolute, maar alleen een schorsende kracht heeft, zoo zal de koning, wanneer het ten derde male wordt aangenomen, daaraan zijne goedkeuring moeten schenken. De *Storting* komt thans om de drie jaren bijeen. De democratische partij heeft er de meerderheid.

Prins Milosch, vorst van Servie, heeft een besluit openbaar gemaakt, waarbij alle onderdanen, zonder onderscheid van godsdienst of landaard, bevoegd worden verklaard tot het uitoefenen van alle mogelijke ambachten, bedrijven, handelstakken enz. De beperkingen, waaraan de Israëlieten op dat punt tot dusverre onderworpen waren, zijn nitsdien opgeheven.

Het komplot dat te Konstantinopel ontdekt is, was van gevaarlijker aard dan men aanvankelijk vermoedde en had niets minder ten doel, dan de omverwerping van de bestaande orde van zaken. Een aantal aanzienlijke personen waren er in gemengd. Sommigen zijn persoonlijk voor den sultan gebragt en hebben dezen stoumoedig hunne grieven uiteengezet. Zij beschuldigden de regering van verkwestingen, waarvan het volk en het leger de slagtoffers zijn. De grootvizier heeft zijn ontslag genomen, volgens anderen is hij afgezet. Hij is door Mehmet Kepresli Pacha vervangen. Ook zal Fuad pacha het ministerie verlaten. Men zegt dat de voornaamste schuldigen ter dood veroordeeld, doch door den sultan begenadigd zullen worden. De ontdekking van dit komplot en de loop dien het proces neemt, hebben op nieuw de zwakheid van de regering en de kracht van hare vijanden aan het licht gebragt, die er alles behalve door ontmoedigd zijn. Men gaat reeds zoover, dat eene op handen zijnde catastrofe als zeer mogelijk beschouwd wordt. De vertegenwoordigers der groote mogendheden bij de Porte, hebben van die gel genheid gebruik gemaakt, om in eene eensluidende nota op nieuw op spoedige hervormingen, vooral in het beheer der finantiën aan te dringen.

Muktar-bey, de zaakwaarnemer der Egyptische regering bij de Porte, is naar Alexandrie gezonden met een schrijven van den groot-vizier waarin de onderkoning geast wordt zich van alle persoonlijke bemoeijng met de zaak der kanalisatie van Suez te onthouden, op grond dat deze zaak het onderwerp van onderhandelingen en afspraken tusschen de Porte en de groote mogendheden moet uitmaken. Verder had Muktar-bey in last, na te gaan, welke verbindtenissen de onderkoning met den heer de Lesseps heeft aangegaan, en om onderzoek te doen omtrent de onmatige vermeerdering der Egyptische krijgsmagt, welke volgens groothoofdelijk bevelschrift van 1841, waarbij de betrekking tusschen Egypte en de Porte is geregeld, hoogstens slechts twintig duizend man sterk mag zijn.

Volgens een bericht uit Alexandrie van den 19den dezer heeft de onderkoning zich bereid getoond om aan den wil

der Porte betreffende de doorgraving der landengte te voldoen. Op zijn bevel moeten alle Europeanen, die bij de doorgraving betrokken waren, het land vóór November verlaten hebben.

DUITSCHLAND.

— Men verneemt, uit Frankfort dat een voormalig lid van het Duitse parlement van 1848, een man, die geheel onbekend is op het staatkundig terrein, zekere Heer Hornaz, uit Munster, de Pruisisch-Eisenacher patriotten heeft opgeroepen tot het houden eener vergadering. Deze oproeping aan de leden der nationale partij onderscheidt zich vooral door haren zonderling opgeblazen stijl.

— De voornaamste dagbladen houden zich nog steeds bezig met de beweging der bonds constitutie welke meer en meer algemeen wordt. De *Publicist* dit onderwerp behandelende, zegt daaromtrent o. a. het volgende: „De Duitse-nationale beweging schijnt ons toe eene zoo gewichtige, zoo verhevene betekenenis te hebben, dat het als eene schending der zaak mag worden beschouwd haar te onderwerpen aan de kennisneming en goed- of afkeuring der politie. Bevreemdend mag het worden geheeten, dat eene vereeniging gelijk die, welke zich te Frankfort wenscht te vestigen en waarin zeer vele regtsgeleerden zijn, ooit op het denkbeeld kon komen, dat ergens in Duitschland en vooral te Frankfort eene uitdrukkelijke vergunning en erkenning der vereeniging zou verkregen worden. Met staatkundige vereenigingen is dit nergens het geval. Zij worden slechts geduld onder uitdrukkelijke voorwaarden, dat het doel hetwelk zij beoogen en de middelen, welke zij gebruiken om dat oogmerk te bereiken, geheel wettig zijn en zij met geene andere vereenigingen in verband staan. Daarenboven staan zij onder speciaal toezigt der politie. Al ware het alleen om deze redenen, mag men zich volkomen overtuigd houden, dat de Duitse-nationale partij nooit wat men men heeten mag eene staatkundige vereeniging zal vormen.

— Uit Munchen wordt gemeld, dat de staatsraad von Maurer, op last van den Koning van Beieren, naar Madrid is vertrokken, om als koninklijke commissaris tegenwoordig te zijn bij de op handen zijnde bevalling van de prinses Adalbert van Beieren, (eene infante van Spanje). De bevalling dier prinses is van gewigt voor de troonopvolging in Griekenland, vermits prins Adalbert van Beieren vermoedelijk troonopvolger is, en tot nu toe geene kinderen heeft.

— De nieuwe reorganisatie des legers is thans volledig geworden door eene tweede oproeping van dienstplichtigen bij de linietroepen, zodat deze de manschappen, die twee jaren dienst hebben, doen overgaan bij de landweer. Het leger telt 116 landweer-bataillons a 450 man per bataillon, 38 eskadrons reserve, 9 batterijen veld-artillerie en 9 compagnien pionniers, in het geheel 50,000 man. Deze nieuwe indeeling en uitbreiding der landweer is vooral gunstig voor de officieren der infanterie, ten gevolge waarvan eene aanzienlijke promotie heeft plaats gehad. Groote behoefte bestaat er aan goede militaire geneesheeren; dit zal te meer in het oog vallen, wanneer men bedenkt, dat er 500 militaire geneesheeren noodig zijn.

— Ter landsdrukkerij te Berlijn worden thans muntbiljetten vervaardigd voor de regering van Saksen-Weimar, gelijk reeds vroeger voor vele andere Duitse regeringen het geval is geweest. Met het drukken van onze thaler-biljetten is men nog niet gereed. Zij worden met groote zorgvuldigheid vervaardigd, om het namaken te voorkomen; zoo moeten zij acht malen worden gedrukt alvorens gereed te zijn. Dit geeft de hoop, dat het vervalschen van dit betaalmiddel wel niet mogelijk mag geacht worden, dewijl er te groote inrigting, kennis van het vak en personeel toe vereischt wordt, om het buiten weten van anderen te verrigten.

JAPAN.

Volgens de jongste berichten, loopende tot den 2den November jl. hebben de Nederlandsche kooplieden volledige betaling van hunne vorderingen op de geldkamer te Nagasaki erlangd, met uitzondering van de firma Spengler en Co., wier rekening met genoemde inrigting nog niet was afgesloten. Voor eene waarde van 20,000 kobangs aan zilveren en koperen Japanse munt is daartoe door de geldkamer aan den Nederlandschen commissaris afgedragen, naarmate specie werd aangevoerd, en eveneens is een begin gemaakt met de inwisseling van papierengeld tegen Japanse munt.

De moord te Jokohama op twee Russen gepleegd, werd te Jedo toegeschreven aan zendelingen van eenig landsheer, die op deze wijze het keizerlijke gouvernement in botsing had willen brengen met de vreemde mogendheden, ten einde de Jedosche tractaten te verijdelen.

De Russische graaf Mouravieff, die met negen oorlogschepen in de baai van Jedo lag, zoude eerst voornemens geweest zijn, om tot straf van den gepleegden moord Jokohama te bombarderen, doch van dit plan afgebragt zijn door den kommandant van de *Asold*, kapitein d'Ounkofsky.

Deze kreeg in last om met zijn schip de vertegenwoordigers der vreemde natien te Jedo en te Kanagawa te beschermen, indien zij zulks mogten verlangen, en eischte van het Japanse gouvernement de navolgende voldoening voor de beleediging, Russichen onderdanen aangedaan

1. eene deputatie uit de hoogste Japanse dignitarissen moest aan boord van de *Asold*, ten aanzien van den *étut-major* en bemanning van dit fregat, verschooning vragen voor de ongelukkige gebeurtenis te Jokohama.
2. De gouverneur van die stad moest afgezet en van zijne waardigheid beroofd worden.
3. De moordenaars moesten voor den 24sten September opgespoord en ten overstaan van den *étut-major* en bemanning van de *Asold*, op de plaats van den moord ter dood gebragt zijn.

Het eerste gedeelte van dezen eisch werd onmiddellijk, nadat het aan het Japanse gouvernement was bekend geworden, vervuld; evenzo werden de beide gouverneurs van Kanagawa (waaronder Jokohama of Nieuw Kanagawa sorteert) afgezet en van hunne waardigheden vervallen verklaard.

Na 4 conferentien met de Japanse beambten voor de buitenlandse aangelegenheden kreeg de kapitein d'Ounkofsky de schriftelijke verzekering, dat het gouvernement volkomen

bereid was tot onvoorwaardelijke vervulling van het derde gedeelte van den gedanen eisch, indien de moordenaars voor den gestelden termijn konden opgespoord worden. Maar bijaldien de moordenaars, niettegenstaande de ijverigste pogingen om hen te vinden, vóór den aangegeven tijd niet gevonden werden, dan nam het Japansche gouvernement de verplichting op zich om, zoodra de misdadigers na het vertrek van de *Ascol*, zouden gevat zijn, daarvan onmiddellijk kennis te geven aan den russischen consul te Hakodate en aan alle vertegenwoordigers van vreemde natien te Jedo en Kanagawa, en de moordenaars op de plaats van het misdrijf, des verkiezende in tegenwoordigheid van de even genoemde personen, ter dood te doen brengen.

Bovendien nam het Japansche gouvernement op zich, om op het graf van de vermoorde Russen eene kapel te doen bouwen en ten eenwigen dage te onderhouden.

Met deze voorstellen nam de kapitein d'Ounkofsky genoegen. Ook bood hij aan den vice-consul der Nederlanden te Kanagawa de dankbetuiging van den russischen afgezant, graaf Mouravieff, aan, voor zijne bemoeijingen bij den bewust moord.

De uitwisseling der acten van ratificatie van het Russische tractaat heeft zonder buitengewoon ceremonieel plaats gehad, doch later heeft graaf Mouravieff eene conferentie gehouden met den Japanschen rijksraad, waarbij hij vergezeld was van nagenoeg alle officieren van het Russische eskader en meer dan 400 man van de equipage. In deze conferentie moet gehandeld zijn over de grenzen van Sagaliën, welke kwestie nog geenszins tot eene eindregeling is gekomen.

Van 20 Julij tot 7 October zijn te Kanagawa aangekomen 17 schepen, waaronder drie Nederlandsche, terwijl van 30 Julij tot 18 October van daar zijn vertrokken 27 schepen, waaronder acht Nederlandsche. De bestemming dezer schepen was bijna uitsluitend Nagasaki en Shanghae. Slechts drie schepen vertrokken naar Hakodate.

De Fransche consul-generaal te Jedo heeft een Engelsch koopman, den heer Mackenzie, benoemd tot waarnemend consul van Frankrijk te Nagasaki.

De Engelsche consul-generaal heeft de Engelsche schroefkorvet *Hightflier*, bestemd van Hakodate naar Hongkong, bij aankomst te Kanagawa gerequireerd, om gedurende een maand te Jedo station te houden.

De handel te Kanagawa bepaalde zich bijna uitsluitend tot geldhandel, ten gevolge waarvan aanzienlijke hoeveelheden oude en nieuwe kobangs van daar werden uitgevoerd. Allengs kwamen aldaar ook grootere partijen ruwe zijde aan de markt.

De Engelsche mailboot tusschen Nagasaki en Shanghae, *Azoff*, vertrok den 11den October van eerstgenoemde plaats en was aldaar den 24sten dier maand weder terug, om den 28sten daaraanvolgende op nieuw de reis naar Shanghae te aanvaarden. Den 11den October vertrok mede van Nagasaki het Nederlandsche schip *Thetis*, met bestemming naar Hongkong, evenals den 18den October het Nederlandsche schip *Henriette*. Den 3den November kwam van Kanagawa te Nagasaki aan, het Nederlandsche schip *Christiaan Louis*. De vaart op en van Nagasaki in de maand November jl. geschiedde voornamelijk met Engelsche en Amerikaansche schepen.

(Jav. Cour.)

VERANDERINGEN

IN DEN LOOP DEZER EEUW, OP DE OORLOGSCHEPEN IN *Engeland* TOEGEPAST, TEN OPZIGTE VAN VORM, AFMETINGEN, MIDDELLEN VAN VOORTSTUWING, AANVAL EN VERDEDIGING.

(Vervolg)

Te Woolwich zijn proeven genomen, om te onderzoeken of bij ijzer, bekleed met gutta percha, kurk of iets dergelijks, de gaten, door de projectielen gemaakt, niet gesloten zouden worden door het indringen van de veerkrachtige zelfstandigheid. Er werd wel eenig voordeel in gevonden, maar niet genoeg om tot de invoering over te gaan. In 1846 werd van de *Exellent* geschoten op de Ruby, een oud slecht scheepje, van dun ijzer gebouwd.

De kapitein Chads berigtte, dat de kogels door het naastbijgelegen boord van het schip heengingen en aan de andere zijde de nog eene schrikkelijke vernieling veroorzaakten, door het afscheuren van geheele platen ijzer over eene groote uitgebreidheid. De splinters van de naastbijgelegen zijde waren weinig in aantal, maar verwoestend in uitwerking. Tegenovergestelde uitkomsten werden verkregen bij volgende proeven door admiraal Chads genomen; daarbij werd bevonden dat in sterkere schepen het ijzer van de naastbijgelegen zijde de het meest leed. In July 1850 werd na menigvuldige proefnemingen bevonden, dat ijzer met geen goed gevolg bij den aanbouw van oorlogschepen kon worden gebruikt. Sedert dien tijd heeft men geene ijzeren oorlogschepen meer aangebouwd.

Wij zijn nu gekomen aan den laatsen oorlog met Rusland, een oorlog, die, ofschoon van minder maritiemen aard, echter een belangrijken invloed op de samenstelling der marine heeft uitgeoefend. Die oorlog werd geopend door den aanval van de Russen op een turksch eskader te Sinope, op den 20sten November 1853. Het turksch eskader bestond uit 7 fregatten, 3 korvetten, 3 stoomschepen en 2 transportschepen en was gedekt door vijf kustbatterijen. Het aanvallend eskader was zamengesteld uit 6 linesschepen, 2 fregatten en 4 stoomschepen, en goed voorzien van granaatkanonnen, terwijl de Turken geen zwaarder geschut hadden dan van 24 $\text{\AA}$. Het gevecht werd spoedig beslist door het verbranden van bijna alle turksche schepen, hetwelk, volgens ooggetuigen, alleen veroorzaakt werd door de vijandelijke granaaten. Het eenige fregat, dat drijvende bleef, de *Damietta*, had zeventien grondschooten, en werd daarom, na afloop van het gevecht, door de Turken zelf verbrand. Dit gevecht is een eerst en merkwaardig voorbeeld van de vernielende uitwerking der granaatkanonnen in den oorlog ter zee: — het meest merkwaardige was niet dat de Turken verslagen werden, want de Russen waren veel sterker, maar dat hunne geheele magt van veertien schepen binnen weinige minuten tot zwijgen gebragt en in een groot uur geheel vernield was.

De vloten van Engeland, ofschoon volmaakt geschikt voor zeegevechten en om den vijand uit de open zee te verdrij-

ven, misten echter eene soort van schepeu, geschikt om de vloten en de kusten van Rusland te bestoken. Toen na lang dralen de regering er toe overging om weinig diepgaande stoomschepen aan te schaffen, vorderde de aanbouw daarvan met merkwaardigen en verwonderlijken spoed, zoowel op de landswerven als bij particulieren. Deze laatsten leden echter, door de vraag om verhoogd loon der werklieden, belangrijke verliezen. De geschiktheid en fraaiheid van vorm van de nieuwe kanonneerbooten en schepen, ontworpen door Sir Bladwin Walker en zijne helpers, kan door niemand worden ontkend, die dezelfde soort van vaartuigen, in Frankrijk gebouwd, gezien heeft en die alle moeilijkheden kent om spoed, weinig diepgang, geschiktheid voor zee, en krachtige wapening in een enkel schip te vereenigen; zij hebben echter een groot gebrek en dit is de snelheid met welke de pijpen van de ketels verbranden. Dit gebrek is zoo groot in de kanonneerbooten, dat het dikwijls gebeurd is, dat, alleen bij het beproeven der werktuigen, de ketels reeds zoo slecht werden, dat zij belangrijke herstellingen moesten ondergaan. Gelukkig zijn de schout-bij-nacht J. Jervis Tucker en de ingenieur Blaxland er in geslaagd dit gebrek weg te nemen, de marine te verlossen van het lastige en kostbare tubulaire stelsel en dit op eene zeer eenvoudige wijze, die bovendien nog vele voordeelen heeft.

Alvorens tot andere onderwerpen over te gaan, moet nu opgemerkt worden, dat de schepen onzer marine, betrekkelijk afmetingen, vormen, middelen van voortstuwing en vermogen van aanval en verdediging, door de zorg van sir Baldwin Walker, den tegenwoordigen „surveyor of the navy” alle die verbeteringen hebben ondergaan, die na naauwkeurige beproeving vereenigbaar zijn bevonden met het doel, waarvoor oorlogschepen bestemd zijn. De afmetingen der schepen zijn

vergroot, zoo als de noodzakelijkheid schijnt te vorderen, zonder eenig nadeel te doen ontstaan. Wij hebben nu fregatten van 50 stukken, die nagenoeg een vierde grooter zijn dan de grootste linesschepen van voor eene halve eeuw; toen werd de tonnenlast in groote schepen berekend op vijf-en-twintig tonnen per kanon; nu belooft die in onze fregatten vijftig tonnen per kanon. Het is waar, dat verschil ontstaat gedeeltelijk door de invoering van stoomwerktuigen, maar het moet toch grootendeels toegeschreven worden aan eene verstandige vermeerdering van het draagvermogen van het schip, afgescheiden van zijne atomeigenschappen. De vorm van onze tegenwoordige schepen is, door het aannemen van fijne waterlijnen, in overeenstemming gebragt met de eischen eener voortstuwing door middel van de schroef, zoodat de zekerheid bestaat steeds die groote vaart te verkrijgen, door welke onze schepen in de laatste tijden beroemd zijn geworden.

Sir Howard Douglas schrijft deze goede eigenschap in zijn nieuw werk „*Naval Warfare*” gedeeltelijk toe aan de invoering van het *gol/beginzel* bij het vormen der boegen. Dit is eene vergissing, want de theorie van Scott Russell over de golflijnen is niet door de admiraliteit aangenomen. De algemeene invoering van de schroef is vroeger aangetoond; er moet nog bij opgemerkt worden, dat de minste stoomwerktuigen, aan boord der oorlogschepen, onder de uitsteekendste voortbrengselen van de werktuigkundige industrie moeten gerekend worden. De aanmerkingen, vroeger over de wapening gemaakt, en die welke nu zullen volgen over de bekleding onzer oorlogschepen, zullen doen zien, dat er slechts weinig af te dingen valt op het gunstig oordeel over onze schepen uitgesproken.

(Wordt vervolgd.)

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
December. 8	Ned. Ind.	Stoomschip Palembang	Kuller	St. Batie.
—	—	Oenarang	S. van Hulstijn	Samarang.
—	Nederlandsche	Agatha en Maria	W. B. van der Zijp	Str. Balie.
—	—	Dolphijn	C. B. Prandigt	Batavia.
—	—	Oosterling	J. H. Walter	—
—	Sardinijsche	Lidia	R. Bazano	—

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerders.	Bestemming.	Agenten.
Deensche	Cecrops	Davidson	Bushire	Fraser Eaton & Co.
Nederlandsche	Helena Constantia	R. M. Donema	China	—
Pruissische	Delphin	Klein	Nederland	—
Nederlandsche	Macasser	Rip	Nederland	—
Hamburgsche	Herschel	Hauschild	Onbepaald	Mathieu Ebbs Ruijs & Co.
Amerikaansche	Witch	Hultman	Boston	—
Nederl. Ind.	Wilhelmina Cox	Reisiger	Batavia	—
Deensche	Callio	Schmidt	Amsterdam	—
Nederlandsche	Hermine Maria Elizabeth	Bonjer	Rotterdam	B. Kopersmit & Co.
Nederlandsche	Vier Gezusters	Bik	—	—
—	Tonia	C. F. Zeeman	—	—
—	Ellen	Wentholt	In reparatie	—
—	Dorothea Henriette	D. Smit	Holland	H. J. van Eck & Co.
—	Samuel Hendrikus	A. G. Bonten	Nederland	E. Ten Brinck & Co.
—	Grondwet	Kamminga	Nederland	—
—	Cornelia	de Vries	Loopende	—
—	Christina Helena	C. Tjebbes	Nederland	Schimmelpenninck & Co.
—	L'Esperance	van Entere	Macassar	Hill Broekman & Co.
—	Agatha en Maria	W. B. van Zijp	In reparatie	P. Kervel & Co.
—	Oenarang	S. van Hulstijn	Ned. Ind.	Adam & Co.

Aangekomen Passagiers.

Met het Ned. Ind. stoomschip *Oenarang*, de heer Focquin, benevens Z. M. troepen en bannelingen. — Met de Ned. Ind. bark *Agatha en Maria*, de heer J. M. Huijsdens en familie 1 gegaceerde en 4 gepaspor-teerde militairen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Zijner Majesteits wachtschip Batavia

OORLOGSCHEPEN	Ida	Copernicus
Suriname	Abboel Hassim	DE BRIKKEN
Groningen	Architect	Riegil Hair
Princes Amelia	Helena Constantia	Talsum
DE SCHEPEN	Atidjatoor Rachman	Banda Balhair
Herschel	Witch	So-Ootdin
Vier Gezusters	Dorothea Henriette	L'Esperance
Alfulck	Cecrops	DE SCHOENERS
Christina Helena	Grondwet	Serie Tengaroong
Fulkus Sooot	Acas	Carolina
Tonia	Ellen	Srie Cheribon
Callio	Hermine Maria Eliza-beth	Jupiter
Fathool Mobarak	Samuel Hendrikus	Biil Madjiet
Delphin	Joedul Barie	Poospa
Cornelia	Fathol Madjiet	Hing Aan
Constance	Adenan	Ataief
DE STOOMSCHEPEN	Koorma	Virgo
Koningin der Neder-landen	Macasser	Bintang Tjaigoon
Paembang	Pictura	Ardjoeno
DE BARKEN	Alhamadanie	Hosceng
Fatal Ma-an	Volkus Sa-Ada	Witch of The Wave
Louise Jacoba Johanna	Fathal Nassar	DE KOTTERS
Naim Balgijer	Assad Dulla	Riengit
Meteor	L'Amittie	Tedok
		Little Tot

SUMANAP.

AANGEKOMEN.

30 November. De Ned. Ind. kottier *Klara*, gezagv. SARAK van Banjoewangie den 24 November; de Ned. Ind. schoener *Maria*, gezagv. PA JAMAI van Griesso den 24 November; de Ned. Ind. schoener *Sophia*, gez. SIENDOK JAJA van Soerabaya den 23 November.

2 December. De Ned. Ind. schoener *Almasoor*, gezagv. ALIN van Riehw den 5 November.

VERTROKKEN.

28 November. De Ned. Ind. bark *Weisart*, gezagv. J. N. Mooi naar Tjilatjap.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

De schoeners *Manoeer*, *Mitrojoel Mosloek*, *Maria*, *Sophia* en *Almasoor*; de kottiers *Nearasie* en *Klara*; het schip *Gertrude*; en de bark *Voelke Soerres*.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya van den 8ten tot en met den 9den December 1859.

AANVOER

Van Samarang per het Ned. schip *Copernicus*, gezagv. L. Visser agenten FRASER EATON & Co.

4 kisten manufacturen, SCHIMMELPENNINCK & Co; 1 kist koopmanschap-pen, J. G. BOON; 150/4 ankers en 48 collijes koopmanschappen, J. F. VAN LEEUWEN & Co; 8 kisten manufacturen McMILLAN MARTEN & Co; 4 collijes lijn-olie, 3 kruiken stand-olie, 8 vaten loodwit, 1 vat spaansh groen, 1 kist verw waren, 1 kist medicijnen, E. TEN BRINCK & Co; 100 vaat-jes boter, 52 collijes koopmanschappen, Order.

Marktprijzen.

SUIKER / 15 1/2.

KOFFIJ.

RIJST (CARGA) $\text{\AA}$ koijang / 140 @ / 150.—

Id. (WITTE) „ „ / 165 @ / 180.—

KOEHUIDEN $\text{\AA}$ picol.

ARAK $\text{\AA}$ legger. / 45.—

OLIE (KLAPPEN) / 26.—

OLIE (KATJANG) / 21.—

KANJANG MATTEN. / 10.—

ROTTING / 8 1/2 @ / 9.—

WISSELEKORS 108 3/4.

PROTESTANTSCH EEREDIENST.

Zondag den 11den December 1859.

's Morgens ten half negen ure.

Ds. VAN STEEDEN.

ROOMSCH-KATHOLIEKE EEREDIENST.

Zondag den 11den December 1859.

's Morgens ten half negen ure.

De intekening in Nederland kan geschieden bij L. VAN BAKKERES & Co te Amsterdam en W. J. VAN HAREN NOLAN te Londen.

Voor ieder in dit blad voorkomend artikel, hetwelk van geene onder-teekening is voorzien, stelt de Redactie zich verantwoordelijk zooland door haar geen ander schrijver wordt opgegeven

GEDRUKT BIJ Ls ROY & Co TE SOERABAYA.